

Hvordan stiller kvekerne seg til dialog med andre tros- og livssynssamfunn?

I Norge er kvekerne et av de minste registrerte trossamfunnene. Vi er medlemmer av *Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn* gjennom vårt medlemskap i *Nye Norges kristne råd*. Vi deltar med stor glede i de nasjonale og lokale mulighetene for dialog som blir arrangert. Gjennom vår egen historiske erfaring har vi lært å sette pris på trosfriheten som en menneskerettighet. Norske kvekere står i en internasjonal tradisjon som helt fra Samfunnets tidligste år har stått for en kristen universalisme, en tro på at "Gud har manifestert seg for alle folk, gjennom alle tider," og at kristendommen ikke er den eneste veien. Det kan til tider være ensomt å være representanter for en slik kristen universalisme i Norge. Vi tror at vi har en erfaring og et vitnesbyrd som er relevant.

Engelske kvekere har siden 1738 samlet brev og korte artikler som på en spesiell måte har virket samlende for kvekersamfunnet. De har utgitt dem i en bok, "Quaker Faith and Practice". Den revideres med jevne mellomrom, siste revisjon var i 1994. Nedenfor har vi gjengitt en oversettelse til norsk av sju klassiske sitater. Noen av dem er så gamle at språkformen kanskje ikke tilfredsstillende våre krav til politisk korrekthet, men det de prøver å uttrykke, synes vi er viktig.

Kirken er jo ikke annet enn et samfunn, en samling eller forening av slike som Gud har kalt fra verden og det verdslige til å vandre i hans lys og liv. Med denne kirken ... skal forstås alle, uansett av hvilken nasjonalitet, hvilken slekt, hvilket språk eller folkeslag de er, selv om de i det ytre er fremmede og fjerne fra dem som bekjenner Kristus og kristendommen i ord og har fordelene av bibelskriftene, alle som blir lydige mot det hellige lys og vitnesbyrd om Gud i sine hjerter. ... Det kan derfor finnes medlemmer av denne allmenne kirke både blant hedninger, tyrkere, jøder og alle de mange slags kristne, menn og kvinner med integritet og enkelhet i hjertet, som ... ved den skjulte berøring av dette hellige lys i sjelen er blitt oppkvikkert og ansporet, og derved i stillhet er forent med Gud og derigjennom er blitt sanne medlemmer av denne allmenne kirke.

Robert Barclay, 1678

Det finnes et prinsipp som er helt rent og som finnes i menneskets sjel, som på forskjellige steder og til forskjellige tider har ulike navn; det er imidlertid ekte og kommer fra Gud. Det er dypt og inderlig, og ikke begrenset til noen form for religion eller utelukket fra noen hvis hjerte forholder seg i fullkommen oppriktighet. I alle dem der dette slår rot og vokser, hva nasjonalitet de enn måtte være, de blir brødre.

John Woolman, 1762

Kjærligheten rørte meg først, deretter ble det et anliggende for meg å tilbringe noe tid sammen med indianerne, slik at jeg kunne erfare og forstå deres liv, og den Ånd de lever i, om det kunne falle seg slik at jeg kunne lære noe av dem, eller de i noen grad kunne få en hjelp framover ved at jeg skulle leve etter Sannhetens ledelse iblant dem. Og ettersom det behaget Herren å legge til rette for et slikt besøk i en tid da krigens bekymringer var økende, og da det på grunn av mye nedbør var vanskeligere enn vanlig å reise, så jeg på det som en gunstigere anledning til å utvikle min tanke, til å føre meg inn i større sympati med dem. Og ettersom mitt øye var festet på Nådens Far i et ydmykt ønske om å forstå hans vilje med meg, gjorde det meg stille og tilfreds.

John Woolman, 1763

I dag har jeg funnet et ord for mine religiøse prinsipper: kveker-katolisisme. Dette ordet gir tydelig åndelig beskjed om det ved dogmet som er spesielt samtidig som det anerkjenner alle

andre trosformers store verdi, et system som inkluderer og ikke ekskluderer, en anerkjennelse av Åndens universelle og varierte formidling gjennom de evner vi har fått, eller uavhengig av dem.

Caroline Fox, 1846

Henry T. Hodgkin (1877 - 1933) spilte en ledende rolle i Kvekernes Misjonsforbund, i Student Christian Movement og ved dannelsen av Fellowship of Reconciliation. Han arbeidet som misjonær i Kina og fikk lære å verdsette andre vitnesbyrd om Gud enn det kristne. I 1933 skrev han:

Gjennom erfaringer som er for mange og ulike til at jeg kan lage et sammendrag, er jeg kommet til et ståsted som kan generaliseres omtrent slik: 'Jeg tror at Guds veier for en annen kan være så forskjellige fra min erfaring og min livsstil, at de ville være umulige for meg. Jeg erkjenner at det har skjedd en forandring i meg, fra en viss forutsetning om at jeg virkelig visste det beste, til en fullstendig erkjennelse av at det ikke finnes noen vei som er bedre enn alle andre, og at Gud trenger alle slags folk og levemåter for å kunne manifestere seg i verden.'

Dette har medført to konklusjoner som har betydning for min atferd. Det ene er at jeg oppriktig ser at jeg ønsker å lære fra andre som jeg tidligere ville ha regnet som egnede misjonsobjekter. Å oppdage at Gud kan virke på andre måter - på måter som kan virke både usmakelige og farlige for meg - er blitt en del av gleden ved livet. Den andre måten min atferd er blitt påvirket, er at jeg bevisst forsøker å dele erfaringene og interessene til andre som ikke egentlig tilhører mine sirkler ... for i slik deling er det at jeg dypest kan forstå de andres liv og derved kanskje få del i ny sannhet om Gud.

Henry T. Hodgkin, 1933

'Hva tror dere om Kristus?' er et like sentralt spørsmål i vårt forhold til andre religioner som i vårt forhold til hverandre innen kvekersamfunnet... Vår lojalitet mot Jesus Kristus er ekte når vi dømmer verdens religiøse systemer etter den standard han selv brukte: 'Ikke alle som sier til meg: Herre, Herre! skal komme inn i himmelriket, men den som gjør min himmelske fars vilje.' (Matt7, 21) Hvert tre skal kjennes på fruktene, ikke på de døde grenene, tornene eller parasittene, men på frukten av dets egne indre liv og sanne natur. Vi kjenner alle Åndens frukter og ser skjønnheten i det hellige i vårt eget slektstre... Blomstene av det uselviske liv kan også finnes i andre menneskers hager, og ... Åndens rike frukter kan vi få smake fra andre menneskers trær. De springer ut fra den samme Sannhetens Hellige Ånd, det samme Guds frø, og kraften fra dem beveger oss ved Kristus.

Marjorie Sykes, 1957

Kan vi besvare spørsmålet: "Er kvekersamfunnet kristent eller ikke," en gang for alle? Historisk sett er svaret Ja, men det hindrer ikke den mulighet at vi kanskje nå kalles til en ny og videre forståelse av Sannheten. Vi har kvekersamfunnets historiske vitnesbyrd og også Jesu eksempel, som taler imot at man skulle vende gårdsdagens inspirasjon til vår tids dogme. Det vi idag vet om menneskene og deres religioner stiller oss overfor en utfordring som de kvekere som kaller seg universalister med rette prøver å møte - på samme måte som kvekersamfunnets kristosentriske medlemmer med rette minner oss om at fortidens erkjennelse ikke må settes til side for lett. Det kan være verdifullt at vi oppholder oss i spenningsfeltet mellom det universelle og det spesifikke. I så fall er det mulig at vårt eget Samfunn (med sin tradisjonelle respekt for det guddommelige frø i alle) kan hjelpe kirken som helhet. Eller det kan hende at en syntese er mulig, når vi en gang blir enige om hva som er uunnværlig for en kristen.

John Lampen, 1985